

Maga a füzet (50 oldal) szellemes tárczasorozatnak tetszik, előadása könnyed, élvezetes (kivéve, hol az átdolgozás, illetőleg fordítás pongyola). s a tartalma mindvégig érdekes és tanulságos. Beszél arról, hogy a családi nevelés egész ereje az atya tekintélyén és az anya szeretetén nyugszik, hogy a büntetés, jutalmazás a gyermek javát tartja szem előtt, szól a játékról, a munkáról, az értelmi és érzelmi nevelésről, csak ami az egész családi nevelésnek fényt és erőt kölcsönöz, s a mi a legtisztább alakjában csak a család körében véshető a gyermek érintetlen lelkebe: a *vallásos* érzés fejlesztéséről, növeléséről nem olvasunk semmit. Ez mindenesetre nagy hiánya a könyvnek, mely egyébként érdekes megjegyzésekkel van tele.

B. F.

VEGYESEK.

— Gazdasági ismétlő iskola. E nagyon föllendülő intézményről írt lelkesítő szöveget Wlassics miniszter a Népt. Lapja újévi számában, jelentékenyen fölemeli költségvetését és irodalmi támogatására ingyenes szakmellékletet indít a Népt. Lapja mellett. Ez iskolák céljaira 150.000 kor.-át vesz föl az idei költségvetés, közel 50 %-kal többet mint a múlt évben. A költség megoszlik 1560 elemi iskolával kapcsolatos gazd. ism. iskola tanítóinak tiszteletdíja, 24 önálló szaktanítós iskola tanítóinak javadalmazása (1200 + 300 kor.) és a dologi kiadások között. A¹ kapcsolatos iskolákban az elemi iskola rendes tanítói tanítanak, a kik a földművelési minisztertől rendezett nyári tanfolyamokon szerezték képeztetésüket. Önálló szaktanítós iskolák olyan nagyobb községben állíttatnak, a hol a község az iskola céljaira mintagazdaságot állít. A szaktanítók a földműves iskolában két éves tanfolyamon képeztetnek. Ezeknek képzéséről, továbbá a tanítóképzőknek szaktanárokkal való ellátásáról szintén a földművelési miniszter gondoskodik. A községek elismerésre méltó érdeklődést és áldozatkészséget tanúsítanak, az említeti iskolák $\frac{2}{3}$ része községi, s azokban az állam rendszerint csak a tanítók tiszteletdíját fedezi. E tiszteletdíjat a nemsokára betervezendő tanítói nyugdíj-törvény revíziójakor a kormánynak szándéka van beszámítani a nyugdíjba. A Népt. Lapjához havonként egy ívnyi melléklet csatoltatik Gazd. Ism. Iskola czímen. A melléklet szerkesztője *Krollop Alfréd* gazd. intézeti tanár. Célja: a gazdasági ismétlő oktatás körében fölvetődő pädagogiai kérdések megbeszélése, a szakismeretek terjesztése, mintaleczkék közlése.

— Tanári szövetség. Érdekes javaslatot terjesztett a Középisk. Tanáregyesület elé *Czigler Ignác* kassai tanár, a melyet a karácsonyi választmányi ülés is fölkarolt és elhatározta, hogy a javaslat megvalósí-

tását tanulmánya tárgyává teszi. Czigler javaslata (Középisk. Közl. XXXV. évf. 209—214. l.) azt célozza, hogy a szövetségbe álló tanárok elhalálozásuk esetén örökséget hagyhassanak hátramaradó családjuknak, a javaslat szerint 1000 forintot. A szövetség, külföldön már bevált minta szerint úgy alakulna, hogy a beálló tanárok (pl. egy szövetségbe 1000 tanár) belépésükkor fizetnek 1 frtot. Az így összegyűlt 1000 frt volna. a közülök először elhalálozó öröksége. Minden haláleset alkalmával ismétlődnek a befizetés s így a következő halálesetre már készen állana az örökség. Az indítványozó előzetesszámitásai szerint legfőlebb 1·5 % -ra tehető a tanárok halálozási arányszáma, s így egy 1000 tagú szövetség tagjai 15 frt évi befizetéssel biztosítanak az 1000 frtnyi örökséget, holott ugyanekora összegért a biztosító intézetek 30—60 éves egyénektől 23·70—71·30 frtot vesznek. Ez a terv vázlata. A végrehajtás módzataiban még sok részletkérdés vetődik föl, a melyekre nézve az idézett forrásra utaljuk az érdeklődőt; e részletekre az eddigi hozzászólók is sok módosítást javasoltak, de a tetszetős indítvány nagy érdeklődést keltett s a Czigler által körlevélben véleményadásra főlészlított testületek közül már rövid két hónap alatt 56 nyilatkozott s ezek közül 45 mintegy 700 taggal késznek nyilatkozott az alakulandó szövetségbe testületileg belépni. Az indítványozó a szövetség vagy szövetségek megalakítását a Tanáregyesületre óhajtja ruházni. Az egyesületi választmány elhatározta, hogy szakbizottságot küld ki a tervezet tanulmányozására, a melynek véleménye alapján a husvétai választmányi ülésen fogja megtenni a maga indítványát.

— **A rangosztályozás ellen.** Örömmel jegyezzük föl, hogy tanári és tanítói körökben mindinkább erősödik és terjed az a meggyőződés, hogy a rangosztályozás rendszere a tanári állással össze nem illik. A Középiskolai Tanáregyesület decz. 28-diki választmányi ülésén főlvetették a kérdést és behatóan megbeszélték. Egyhangú volt a vélemény, hogy ez a rendszer mostani alakjában teljesen alkalmatlan s bár a rendszerváltozás épen most nincs napirenden, de mégis elhatározták, hogy ezen véleményüket folyó évi fölterjesztésükben is kifejezik s kimondják, hogy annak idején czélszerűbb rendszerrel helyettesíteni kívánatos. Egy pár főlszólaló az osztrák rendszerrel óhajtana helyettesíteni, a hol tudvalevőleg quinquenniumokban emelkedik a fizetés és a mint ezekkel együtt elérte egy új rangosztály mértékét, akkor a tanárt az új rangosztályba tartozónak számítják. Bizonyos, hogy ez a rendszer is jobb mint a miénk, mert nem állítja egyik tanárt a másik haladásának útjába. De csak ennyivel jobb, különben pedig nem tiszta álláspont, mert meghagyja a teljesen értelem nélkül való rangkülönbséget a tanárok közt. S bizony annak sem tudjuk értelmét találni, hogy a tanárnak rangja legyen másokkal szemben, mások fölött vagy mások alatt. A mellett az

a rendszer is chablonszerű, nem engedi a körülményekhez való alkalmazkodást, a helyi viszonyokhoz, családi állapothoz. — A tanítóknak eddig még csak ígérve van a rangosztály, de már is emelkedett igen komoly hang a „N. I.-ban, a mely arra inti őket, hogy az abban ígért helyzetjavulást igyekezzenek úgy szerezni meg, hogy ne szakadjon egyidejűleg a nyakukba a rangosztályozással járó sok kelletlenség és visszátság. Abban mi is kétkedünk, hogy a megígért legutolsó rangosztály alkalmas volna arra, hogy a tanító önértetét emelje. Fizetése igaz, hogy legtöbbször nincs annyi mint a legutolsó rangosztály tisztviselőjének, de tisztessége a közönség előtt annál jóval több. A több fizetésre tehát van szüksége, de az utolsó rangosztályra nincs.

— **Tanítók Háza Kolozsvártt.** A budapesti Tanítók Háza számára egy bérházat vásároltak volt meg; ehhez megvette a miniszter a szomszédos telket, hogy azon az épületet kiegészítse. Az új épületet már megkezdték és a folyó évben befejezik. 125 főiskolai tanulónak fog az akkor hajlékot adni s azonkívül abba helyezik el a pädagogiai könyvtárt és az orsz. tanszermuzeumot. Másik egyetemi városunkban: Kolozsvártt is volt tervezve kezdet óta egy Tanítók Háza. A város erre a célra 80 ezer korona értékű telket ajándékozott, a melyen az idén föl fogja a miniszter építtetni az új házat 100 tanuló számára, a kik közé egyelőre 20 olyan tanulót is fölvesznek mérsékelt díjért. a ki nem tanító vagy tanár fia. A két ház építésére 600 ezer korona van fölvéve a f. évi költségvetésbe.

— **Új felekezet.** Nem a nazarenus, nem is a baptista; ezek már nem épen újak, bár még nem recipiáltak. Az új felekezeti a *racionális-táké*, s a ki ezzel eddig sem kis számu felekezeteink számát szaporította, az a Kath. Pädagogia. A budapesti egyetem most kinevezett pädagogia tanára azért nem tetszik neki, mert racionalista, súlyosbítva liberalismussal, a mi, úgy látszik, a racionalista felekezet valami szélsőséges sectájának az elve. A baj ellen t. laptársunk egy parallel tanszék fölállítását követeli, melyre határozott katolikus irányú tanár neveztessek ki. (K. P. V. köt. 476 l.). A ténykérdésre nézve tévedésben van t. laptársunk, mert mi határozottan úgy értesültünk, hogy a pädagogia új tanára katolikus. Azt nem hiszszük, hogy valaki két felekezethez is tartozhatnék egyszerre, azt pedig úgy tudjuk, hogy a ki egyszer a kath. egyház tagja, azt sem a K. P., sem más onnan ki nem közösítheti. A mi pedig a parallel tanszék követelését illeti, az egy kissé tovább vezetve, érdekes állapotokhoz juttatna. Lenne t. i., csak a bevett felekezeteket véve számba, 7 pädagogia-tanárunk az egyetemen. Ennek mi persze csak örvendeni tudnánk a pädagogiai tudomány érdekében, de t. laptársunkat ez még nem elégítené ki. Ő megköveteli, hogy minden felekezeti tanárjelöltjei csakis a maguk emberét hallgathassák, nehogy felekezetiességük veszedelmnek tétessék ki. Mindezt pedig kívánja a *tanszabadság* jegye alatt, a

melyről ugyanaz a füzet egy tekintélyes értekezést hoz, mely ezt a szabadságot az ember vele született jogának hirdeti.

— **«Pædagogiumi Lapok»** A polgáriszkai tanárjelöltek az idén kört alakítottak, melynek célja : egymást az önművelésre serkenteni, az összetartást a különböző szakcsoportok között erősíteni, tudományos és irodalmi eszmecserékkel, ének és zenekar alakítással, athlétikával a társas szellemet ápolni. A kör lapot indított a fentebbi cím alatt, melynek megjelent első számát érdekes tartalommal töltötték meg az ifjak. Van benne iránycikk, vers ; az értekezések közt bölcsészetiiek, természettudományiak, irodalmiak ; a kör alakulásáról, céljáról írt tudósítás és vegyes hírek. A «beköszöntő» programmot ad, a mely szerint a kör és a lap is a tagok hivatásszerű előkészületének szolgálatában fog állani. Felelős szerkesztő *Kolárov Mózes*, segédszerkesztő *Jaloveczky Péter*. Megjelenik a lap havonként legalább 12 oldalon ; előfizetési ára tagoknak 1 korona, nem tagoknak 2 korona.

— **Helyreigazítás.** A folyóiratunk megelőző számában (633 l.) közölt statisztikai adatokra vonatkozólag a körmöczbányai áll. főreáliskola igazgatóságától a következő helyesbítő adatokat vettük :

«Az 1900/1. tanévben a körmöczbányai áll. főreáliskolában 288 vizsgálatot tett tanuló volt, ezek között előmenetelre volt tiszta jeles 11 %, mindenből legalább jó 20 %, mindenből legalább elégséges 54 %. Egyből bukott 10 %, kettőből 2 %, többből 3 % ; vagyis haladó volt 241 = 85 %, bukott 47 = 15 %.»

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Akantisz Viktor, Japáni mesék az ifjuság számára. Budapest, 1901. Szt. István-Társulat. Sok képpel, 145 l., ára kötve 240 kor.

Bajza József, Összegyűjtött munkái. Harmadik bővített kiadás. Életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel sajtó alá rendezte *Badics Ferencz*. Budapest, 1901, Franklin-Társulat. Hat kötet: 363 + 476 + 402 + 610 + 404 + 487 lap. Ára füzve 25 kor., díszkötésben 35 kor.

Balics Lajos dr., A kereszténység története hazánk mai területén a magyarok letelepedéséig. Budapest, 1901, Szent István-Társulat. 307 lap., ára 7 kor.

Bartha József dr., A magyar katolikus énekköltészet a XVIII. századig. Budapest, 1901, Szt. István-Társulat. 40 l., ára 1-20 kor.

Baló József dr., Lélektan tekintettel a nevelés feladataira. Tanítóképzők II. oszt. számára. Budapest, 1902, Lampel R. (Wodianer). 131 l. ára 1-80 K.